

Rates of advertising:	
1 inch, 1 column, one year.....	\$12.00
1 inch, 1 column, half year.....	7.00
1 inch, 1 column, 3 months.....	4.00
1 inch, 1 column, 1 month.....	1.00
1 inch, 2 columns, one year.....	\$20.00
1 inch, 2 columns, half year.....	12.00
1 inch, 2 columns, 3 months.....	7.00
1 inch, 2 columns, 1 month.....	1.50
1 inch, 3 columns, one year.....	\$28.00
1 inch, 3 columns, half year.....	16.00
1 inch, 3 columns, 3 months.....	9.00
1 inch, 3 columns, 1 month.....	2.00
1 inch, 4 columns, one year.....	\$36.00
1 inch, 4 columns, half year.....	20.00
1 inch, 4 columns, 3 months.....	12.00
1 inch, 4 columns, 1 month.....	2.50

LIETUVA

Preko apgarsinimu:	
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00
1 coliai, 1 kolonela, per meta.....	\$12.00

Nr. 15

CHICAGO, ILL., SUBATA, 10 Balandžio (April) 1897 m.

Metas V.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Nedėlinis Laikraštis

"LIETUVA"

Išleista kas Subata Chicago, Ill.

Kaszuoja ant metų:

AMERIKOJE.....\$2.00

UŽMARE.....\$3.00

"Lietuvos" spaustuve spausdina: visokius Knigas, Konstitucijas ir visokius kitus driskus lietuviskai, lenkiskai ir angliskai.

Darba atlieka gražiai, greitai ir pigiai.

Užsirasant "Lietuvą" ir priimanant pinigus už ją, kaip ir visais kitais reikais, visada reik uždeiti žetoną adresu:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Angliski laikraščiai, ypac gi liberalizški, tiesiog kaltina Maskoliją, buk ta, paduodama savo užmanymus griebtiesi prievartos ginklų prieš Grekiją, tyčia stengiasi suskubinti karę Grekijos su Turkija. Maskolija gerai žino, kad jeigu Grekijos karaliaus sutiko siųsti kariuonę ant Kretos, tai tą padarė todėl, kad ji prie to priverstė gyventojai, jeigu ne būtų paklausę tautos reikalavimų, tai būtų paklė maizstai prieš karalių pacioj Grekijoje, kurie būtų pasibaigę karaliaus išsivijimu. Jeigu pradėti karę pavojingas, tai nuo jos szalintiesi dar pavojingiaus, nes nutostu sosto. Maskolija gi po skutiniai su Turkija karai persitikrino, kad ypac Turkijoje, daugiaus pelno tie, kurie karės ne vedė, už tuos, kurie liejo kraują savo kareivių. Maskolija, sumuszius turkus 1877 ir nužudziusi 100,000 savo kareivių, apturėjo vien Dunajaus įtaką, kurią nuo jos buvo atėmę po Sewastopoliaus kate ir mažą Karso apskritį; Austrija gi be karės laimėjo dvi dideles prigulėjusias Turkijos provincijas—Bosniją ir Hercegoviną. Taigi dabar Maskolija stengiasi vien kitus į karę įstumti, idant po karai sau geriausią kasnį laimėti už tarpinijystę. Izs tikro, prievarta Grekijos ir paliepimai Europos wiespatyszezių turės ant galo pagimdyti karę tarp Grekijos ir Turkijos, į kurią įsikiszu paskui kitos Balkan pussalio wiespatyszės; pakiltu maizstai wisokiose dar po Turkijos waldžia esanziose provincijose. Tas suteikt Maskolijai progą užimti maizsto apimtas geriausias Turkijos provincijas ne wa dėl maizsto suvaldymui, bet isztikro jau isz užimto kraszo nepasitraukt. Prie tokių szlygy, jau nieks netiki, kad galėtų be karės apsieiti. Ar isz mažos užgimusios karės tarp Grekijos ir Turkijos užgims didelė tarp didžiųjų Europos wiespatyszezių, dabar dar žinoti negalima.

Widuriuose Maskolijos, waldymas Mikalojaus ne atgabeno nieko gero. Kaip žmonių nuomonės buvo prispauost, kaip uždarsu buvo liuosai manyti prie nupe

nėto Aleksandro III, teip su tuom yra ir waldant sudziuwisium Mikalojui. Kaliniai ir dabar priksimzi geidzianciais liuosybs. Peterburge wėl suarsztauo 100 universiteto studentų ir pasodino juos į Petro ir Powylo twirtynės kalinius. Isz Bukaresto wėl raszo, buk Maskolijos waldonas sunkiai ant proto serga.

Austrija.

Per paskutinius pasiuntinių rinkimus, Austrijos, daugelyj jos krasztų atsitiko maizstai, smarkiausi buvo Galicijoje, kur lenkų rankose esanti waldžia teip jau kaip maskoliai supranta liuosybe. Waldžią czia laiko sawo rankose wien dwardponiai, ir ne nori ja dalytiesi su kitų luomų gywentojais, taigi stengiasi wisap stabdyti rinkimą ne isz dwardponių deputatų. Paskutiniuose wienok laikuose subruzo czia ukinikai ir darbinikai, taigi lenkų bajorų partija stengėsi nedaleisti iszrinkimą žmonių deputatų; stengimai tie ir pagimde skriaudžiamų ukinijų maizstus. Ant galo waldinikai paszaukė kariuonę, kuri szauđė į minias susirinkusių žmonių. Nežiurint wienok ant tokio prispauđimo, per paskutinius rinkimus pėrėjo jau daugiaus žmonių reprezeutautų, o antai Kriokawoj, kur iszrinktais budawo wien aristokratai arba jų tarnai, szj metą iszrinko socijalistų Priewarta ir neteisybė ne ant ilgo waisius duoda juo priewarta ir neteisybės didesnės, juo smarkesnį gimdo nuskriaustų pasiprieszinimą.

Už dabartines musztynes ir maizstus Galicijoje pradėjo žmonės het dar prilankus lenkiskajai bajorijai kaltinti Austrijos ministerių pirmsedį, lenką grafą Bado-nį, ant kurio įsakymo wietinės Galicijoje waldžios werte balsuoti už prilankius bajorijai kandidatus. Budas tas wienok, kaip pasitarė, pakilus kiek kaimiečių protui, jau neiszduda laukiama waisiaus. Lenkų aristokratija, neiszmanydama kitaip waldyti, kaip wien su botagu, matydama, kad botagas jau ne gelbi, bandė atsiskakyti nuo waldymo. Wisi Austrijos ministeriū buvo padawę ciecoriui praszamą paliausoti juos nuo urėdų; ciecorius wienok ant to nesutiko. Taigi Bado-nio ministerija pasielike czia ir ant toliaus, bet naujai iszrinkti tautos pasientiniai gal juos toliaus priwersti pasitraukti nuo wietų.

Turkija ir Grekija.

Ant pareikalavimo Europos wiespatyszezių, idant Grekija sugražintu sawo kariuonę nuo salos Kretos, Grekijos randas pareikalawo, idant Europa pasirupintu pirma apie praszalinimą turkiskos kariuonos nuo salos, kadangi pasitraukus grekonėms, turkai pradės beginklius krikaszczionis pjauti. Europos laiwynių wiesziukų, teiposgi ir wieszinikai isz-liepusios ant kranto kariuonos liepe iki sziol szaudyti isz kanuolių į kretiečių stowyklas, skubinosi greitai į pagelbą krikaszczionių užpultiems turkams teip, kad tie isz tikro patikėjo, buk Europos wiespatyszezių kariuona tik ant turkų apgynimo iszalpo ant kranto. Isztikro tokiai Europos elgimasi padrasino wien turkus ir jie arti europiecių kariuonos stowyklų drąsiai užpuldinėjo ant krikaszczionių. Ne buvo ką daugiaus daryti, europiezkos kariuonos wieszinikai turėjo griebtiesi turkų: iszdawę jie įsakymą, idant turkiskai baizsi-buzukai atneztu ginklus, bet isz sykie tie atsiskak klausyti to įsak-

mo, teip kad reikėjo werte werte ti nuo jų ginklus. Europiecių kariana apstėjo turkiską kaimą Kaliami ir įeszkojo ginklų po turkų namus. Mieste Kanea isz-dawė tokį jau paliepimą, bet ir czia wos 100 turkų atgabeno sawo ginklus. Netoli Abratiri atsitiko smarkus krikaszczionių su turkais muszis. Isz pradžių krikaszczionys nuwijo turkus, bet pas kui tie atsiskuo ir paweržė krikaszczionių stowyklas.

Ant Turkijos ir Grekijos rubeziaus nieko naujo ne atsitiko. Czia renkasi abiejų pusų kariuona, bet į karę ne wien pusė nesisukubina, nors laikymas su-trauktos kariuonos abiem pusėm daug kasztuoja.

Slawiszkos kilmės Bulkanų pussalio wiespatyszės, per dabartinį susiwažiawimą Serbijos ir Bulgarijos wiespaczių, kaip sako, susitarė susijungti į wieną federaciją, ant paweiklo Amerikos sztetų, arba Szweicarijos kantontų ir buk tą stengimasi remia Maskolija. Jeigu užgimtu karė tarp Grekijos ir Turkijos, tasyk bulgariską kariuonę pasistengtų užimti Rumeliją ir Dardanelių sruogą. Toksai atsitikimas par-lengwintų Grekijai pradėtą karę, nes iszskirstytu į dalis turkiską kariuonę: Turkija dalį kariuonos, paskirtos prieš Grekiją, turėtų gražinti ant apgynimo waldybų arti sostapilės ir jurių sruogų. Albanija teiposgi atsiskako Turkijos klausyti ir stengiasi įgyti tokią jau patwaldystę, kokią įgyjo jau kitos buwusios po Turkijos waldžia tautos. Žinoma, tą paweikslą sektu ir tautos Azijos Turkijos waldybų. Tokiam Turkijos padalinimui pritartu daugumas Europos wiespatyszezių, nes tasyk tos waldybos ne paktė nē wienai isz didžiųjų wiespatyszezių, tik, wieton dabartinės Turkijos, sutwerta nauja wiespatyszė, suside-danti isz mažų patwaldiszkių tautų. Prie susijungimo Balkanų pussalio tautų noriai pristotu Rumunija ir Grekija.

Ispanija ir jos waldybos.

Pietinėse Ispanijos provincijose, ypac Andaliuzijoje, pakilo maizstai prieš waldžias. Gywentojai atsiskak mokėti padidintus ant tolesnės karės su pasikelusiomis waldyboms mokeszczius. Ant numalzinimo nepasitikėjimo gywentojų, randas tyčia gar-sina melagingas žinias apie didelius pasikėlusius pergalejimus ir iszkillingai apwaiszczioja. Maizstai wienok dar wisgi ne pergaleti ir nežinia ar Ispanija juos pergals.

Ant salos Kubos, iszpanijonos rengiasi suszaudyti paimtą į nelaiswę kubiečių wadą, jėnbroją Ruizą Riverą. Gomez pranesz iszspanijonėms, kad jeigu Rivera taps suszaudytu, tai jis iszduos įsakymą nužudyti kiekwiengą paktekusį į nelaiswę iszspanijoną. Amerolas Roloff, pabėgęs nuo Amelikos sūdo, apėmė dabar waldykos provinciją Pinar del Rio. Isz rytų kubiečiai traukia sawo pajiegas į provinciją Havaną. Mieste Ciempuegos, liepė Weyler suszreszuoti policijos wiesziniką ir dar 35 urėdnikų užtai, kad jie ne geras maitino serganczius ligonbucziuose karewius. Jenerolas Weyler pranesz į Madridą, buk jam pasisekė apsausti Gonedžą teip, kad jis ne gal prasimuszti ir turės stoti į muszį ir susimuszta ne galės niekur pasitraukti, kaip tik prie jurių, kur stowi iszspaniska laiwyne.

Ant Filipinų salų atsitiko didesnis iszspanijonų muszis po

Bunlocan. Muszjė maizstinikai nužudė 149 sawo žmonių. Kiek nužudė iszspanijonos, nežinia. Isz-panieska laiwynė iszgrilowė miestą Malabang, kuriame maizstinikai buwo susirinkę, ir juos isz czia iszwijo.

Pietinė Afrika.

Pietinėj Afrikoj anglijonos rengiasi į karę su burų republikomis, taigi su republika Trans-waalais ir Orange. Anglijonos nusprendė czia siųsti kariską laiwynę ir 60,000 kariuonos. Angliszkas czia paskirtas tos kariuonos wieszinikas sako, kad ant karės užteks jam 40,000 karewiių, nes pagal jo nuomone, burai ne galės daugiaus stumti į karę sawo pajiegų, kaip teiposgi 40,000. Burai teiposgi laukia karės ir skubinais ginkluotiesi. Ginklus jiems pristato prancuzai ir wokiečiai.

Wokietijos parlamentas užgėrė praszalinti seniaus dar prie Bi-amarko iszduotas tiesas, pagal kurias jezuitams ne wale buwo apsigyventi Prusuose.

Prancuzijos randas pareikalawo, ant padaginimo kariskų laiwy, 800,000,000 frankų. Už tuos pinigus nori padirbdinti 45 naujus apkaustytus plieninius laiweis.—Maskolizskas caras ir jo moteris rengiasi wėl szj metą, Gegužio mėnesį, atsilankyti į Prancuziją. Pakito mat sziaurės despotui prancuzų dowanos, kokių nuo sawo pawalidinų sugriebti negal. Prancuzizskas parlamentas užgėrė pakelti mutius ant sweti-nių taworų ateinanczių į prancuzizskus portus. Laiwai atėjo į portą turės mokėti po 1,25 fr. už kiekwiengą kubizską metrą taworų ir po tiek jau už kiekwiengą gywulį.

Isz Lietuvos.

Maskolizski Misijonieriai.

Maskolizskas randas rengiasi paskirti sawo apmokamus misijonierius į Estiją ir į Latwiją, Lietuvoj gi toki yra Wilniuje, kurie stengiasi žyduis atwersti į stacziatikystę. Nauji misijonieriai turės dirbti ant atwertimo latwiių ir estų į stacziatikystę. Mums rodosi, kad jeigu Maskolijoj reikalingi kur misijonieriai, tai labiausiai tarp maskolizskių waldinikų, ne aplenkiant nē carų. Priderystė tokių misijonierių turētu but supazindinti waldinikus su dora, kurios jie szgiebti su wisu nepažįsta, stabdyti tarp jų paleistuwystes, emimą kyszių ir wisokias neteisymbes.

Palalkai grafo Manuzi.

Raszėme mes apie didelius, kelii milijonų rublių werte, palalkus grafo Manuzi; pasilikusius po grafui Manuzi dwardus Lietuwioj waržosi tarp sawęs palalkėjai: randas, Strutinskai ir Sarneckai. Kauno apskriczio sudas ir Wilniaus ties-darių butas buwo nusprendę dward Lodzia palikti Strutinskams, kitus gi pripažinti randui. Tokiu wienok nusprendimu nepasiganedino palalkėjai ir prowa pėrėjo į kas-cijos departamentą. Czia teip Kauno apakriczio sūdo, kaip ir Wilniaus tiesdarių buto nusprendimus rado klaidžiais ir paliepė wią prowa wėl isz naujo peržiurēt. Kas isz to laimės, dabar dar nežinia.

Isz numirusių prisikėlė.

Kygoj, ant priemieszczio Kras-naja Dwina, ant Pilenginės ulyczios, namuose po nr. 1, numirė moteriszkė 60 metų. Kuną padėjo į grabą, užwožė ir nugabeno į

medinę ant kiemo pasziurę. Ant rytojaus rengėsi palaidoti kuną. Naktyj pasimirusios wyra į dukterį prikėlė szunų staugimas ant kiemo. Patikėję, kad atsiwilko wagsys, tēwas ir duktė iszbėgo ant kiemo, bet czia nieko ne užtėmyjo. Užėjo į pasziurę, kur buwo grabas su numirele ir czia persigandę pamatė, kad grabas atidarytas, o numirėlė, pasirėmusi ant kraszo, rymojo nesikrutindama. Kada kiek atsigaiwialawo nuo iszgaszczio, jie persitikirino, kad numirėlė isztikro atgiro; nugreszė ją į butą ir czia ji greit at-patiek atsigriebė, kad galėjo kalbėti. Numirėlė dabar jau wėl su wisu sweika.

Prowa kunigo Jurgewy-cziaus.

Raszėme mes jau apie sūdo nu-baudimą kunigo Jurgewy-cziaus, Klecko prabaszcziaus, už perdirbimą metrikų. Kad metrikai buwo perdirbinėjami, tą surado knę-gas peržiurinti. Kun. Jurgewy-czius nepasiganedino nusprendimu wietinio sūdo, bet atsiszaukė į Peterburgą; Peterburgo senatas praszalino wietinio sūdo nusprendimą ir liepė tą prowa isz naujo peržiurėti. "Wilensky Wiestnik" isz syk labai džiaugėsi, kad sudas nubaudė kunigą Jurgewy-czių, bet dabar už jį karsztai užstoja. Isz kur tasai prilankumas Wilniaus Orzėwskio laikrasczio? Sztai ir yla isz maizso iszlidino: kunigas Jurgewy-czius mat, prieszais įsakymą dwaisizskos waldžios, įwedę pridėjimo maldose ir pamokslu ir sawo užžiurui pawestą bažny-czią maskolizską kalbą. Pagal doros supratimą Lietuwos waldinikų laikraszczio, galima nusikalėti dori-zskai, bet jeigu tik nusikaltes prilankumas maskolizsčiai, tai jau tas prilankumas naikina wisokias nuodemes.

Nauja akcijonierių draugystė.

Goldberg ir technologas Mai-zel, ant surinkimo pinigų, ant pargimimo didelės chemizskų iszdirbimų dirbtuwės Wilniuje, sutwėrė akcijonierių draugystę. Kapitawo naujos draugystės yra 150,000 rubl. Pinigų tai nē mažai; už juos galima parengti dirbtuwę, kuri užgandintų Lietuwos reikalus ir jai parupintu wisokius reikalingus chemizskus iszdirbimus.

Užrubežiniai swecziai Wilniuje.

Neužilgio Maskwoj atsisbus wi-so swieto mokytų daktarų susi-wažiawimas. Datis užrubežinių swecziių, keliaujanczių ant to susi-wažiawimo, jau atkako į Wilniją; jie czia pasilikus porą dienų ant susipažinimo su wisokiais Lietu-wos praeitis likimais. Wietinė, Wilniaus gydytojų draugystė isz sawo eilių paskyrė sanarius ant priėmimo užrubežinių mokslin-czių ir parodymo jiems wisiko, kas yra wertas matymo Lietuwos sostapilėje.

Nupjowė ranką.

Wilniuje, lentų pjowniczioj Maniko, ant priemieszczio Lukiszkių, prie darbo, garinė dielinė sugriebė dirbantį czia darbiniką. Antaną Radziunį ir supjaustė jam deszinę ranką. Priežastis ne-laimės, kaip sako nukentėjęs, yra ta, kad pjowniczios sawi-nikas galisiu pinigų ant žiburio, todėl darbiniką dirba bewiek tamsoje ir ne gal nematydami ap-sisanguti nuo masziunų. Sužeista Radziuną nugabeno į ligonbutą. Sužeidimai nors sunkus, bet nepawojingi.

Katalikai, maskoliai ir žydai Minsko gub.

Paskutinė "Pamiatnaja Knizka" Minsko gub. paduoda žinias apie

skaitlių gywentojų gubernijoj, isz ko matyti, kad czia skaitlius katalikų nesidaugina teip, kaip iszpažintojų kitų tikėjimų. Nuo 1864m. iki 1894 m. skaitlius sz-cziatikų pusidaugino ant 80%; katalikų gi tik ant 16%. Žydai pasidaugino daugiaus, nes ant 231%.

Kiaulių prekysta.

Maskolizskas randas iszderėjo nauo Wokietijos daleidimą gaben-ti kiaules isz Maskolijos teip, kaip tai seniaus budawo, kada wokiečiai kiaulių supirkėjai pa-rengdawo kiaulių jomarkus Lietu-wos bažnytkiemiuose; Maskolija wienok pasizadėjo pati daboti, idant į Wokietiją eity wien su wisu sweikos kiauless, serganczių giwulių neleis, nes tasyk prusz randas wėl galētu uždaryti sawo rubežii. Isz to šutaties, mums rodosi, bus szioikia tokia nauda ir Lietuwos ukinikams, nes kiauless turės sziek tiek pabrangti.

Jawų prekės.

Prekės lietuwiszkų jawų Liepo-jui mažai te persimainė; prekės rugių dabar truputį mažesnės; už rugius czia moka po 56½ kap. už pudą. Kwiecių prekės to pacios, bet ant jų nėra pirkėjų. Lietuwizskos awizos geros po 60-65 kap.; geriausios 69-75 kap. už pudą; su wikiais ant 2-3 kap. pigiaus. Miežiai po 54-55 kap. Žirniai 63 kap. Lėnų sėmens po 101-102 kap. Kwietinės kly-nės stambiausios po 57-60 kap.; widutinės po 51-56 kap.; smul-kios 40-44 kap. Kanapių sėmens po 104-105 kap. už pudą.

Wilniuje už rugių mokoje po 60-63 kap.; awizos po 70-75 kap. už pudą; pudas: sudyto swiesto 10 rubl-10rubl. 75 kap.; pudas szieno 30-32 kap.; pudas sziaudy 22-24 kap.

Pasinaudokite Lietuwos intelegental!

Maskolizskas rando laikrasztis, "Prawitelstweny Wiestnik" patalpino atsiszaukimą, kuriuom kwiecia reprezentantus žemiskų jėrdnių, laikraszcziių ir draugijos paduoti Maskolijos widurių ministeriui wisokius geismus, nurodymus, kaslink peržiurėjimo wisokių tiesų apie padėjimą ir reikalus kaimiečių. Taigi mat randas pats kwiecia žmonis paduoti sawo užmanymus apie reikalingus paliuosawimus. Proga yra, tegul tik musų tautos wadawai moks isz tos progos pasinaudoti, tegul pasistengia užtarti už neapszwies-tus žmonis. Iki sziol Lietuwos intelegencija lygiai dwaisizska, kaip ir swietiszka kawojosi wis už ukinikų peczių, ragino tuos praszymus padawinėti, bet pati nieko ne bandė daryti, nesistengė už jam-siuolius užstoti. Argi ir dabar ne atsilieps? Laikas paliauti kaltinti wiens kitą, bet reikia pradėti sykį darbą ant wisuomenės labo; apsi-skundimai ir sawitarpiniai piktumai juk nē jokios naudos ne at-gabena žmonėms.

Laiszkų peržiurėtojai.

"Vienybės" korespondentas isz Suwalkų rėdybos paduoda, buk czia rengiasi paskirti specializskas ateinanczių isz užrubežiių laiszkų peržiurėtojus. Nežinia isz kur korespondentas tokia žinią pasėmė. Tokių laiszkų peržiurėtojų nėra reikalo naujų paskirti, nes toki nuo seniai yra ant wisų didesnių peczių; užstojus ant sosto Aleksandrai III rods ekait-lius jų sumažėjo, bet wisgi ne tapo panaikinti. Warsawoj ir Wilnijut atlieka tą tamtikri jeneral gubernatoriaus urėdniką; paru-bežiuose gi tuli muitinicziių urėdnikai. Ant mažų paczo sta-

Paskendo garlaiwys.

Karaliaucziaus porte, Pilawoj, laiwy dirbtuwė Schinawero pa-dirbo naują garlaiwį. Sawinikai padirbo laiwo, pirma paėmimo, kaip tai wisur daro, reikalawo, idant jie būtų iszbandytas; ant Baltiko wienok tkart buwo didelė wėtra. Iszplaukus ant jurių naujam garlaiwiui, didelės wilnys ji perskėlė pusiau ir dalys paskendo. Prie to prigėrė irdu juriņikai.

Pabėgo dukte.

Laikrasztis "Nowosti" paduo-da, kad 12 metų S. Bazewycziutė, pawogusi nuo tėwų kiek pinigų, isz Wilniaus iszduinė į Peterburgą. Czia suėmė ją žandarai, ir patalpino į waių prieglaudo namus, kol ne suseks, isz kur ji pabėgė. Czia mer-gaitė prisigriebė prie pinigų tų namų užweizėtojos, paszlawė juos ir isz Peterburgo iszduinė į Neženowgorodą. Czia palicija wėl ją suėmė, bet paskui jai pasisekė iszbėgti. Per pusantro mėnesio kelionių, pabėgėlė papildė keletą wagystų ir penkis kartus isztruko isz policijos nagų.

Drusus wagiliai.

14 Kowo, wagiliai įsikraustė į arbatos pardawinyczią Perlowo, Kaune; wagiliai įsilaužė per stogą, iszdraskė lubas ir per padarytą skylę ilindo į pardawinyczią, isz kurios pagriebė jie 1300 rublių. Kiek paszlawė taworų, dar ne suskaiyta, bet tiek žinia, kad wagiliai paėmė diktai arbatos dėžii ir tai kuo geriausios.

* Laikrasztis "Grodnenskija Gubernskija Wiedomosti" paduoda, kad prie paskutinio Maskolijoj žmonių suskaičymo, Gar-tene skaitlius gywentojų, drauge su kariuona, pasirodė isz wisio 37354 žmonių.

* Wisi miestai Latwijos ir Eetijos gawo įsakymą nuo rando, wisokius miesto rodoj daromus protokolus ir rokundas raszyti wien maskolizskai.

Juokai.

Susirinkę wakai pradėjo mētyti sniego grumuliais į langus wieno ukinjko. Nustojęs kan trybės ukinjkas iszbėgo, sugriebė wieng isz waių ir pradėjo jį su diržu plakti, bet waikas pradėjo garsiai juoktiesi. Taigi ukinjkas nusidziesęs paliowė plakę ir paklausė, kodėl jis juokiasi?

— Asz juokiuosi todėl, kad jis apsirikote—asz su wisu ne tas waikas, kurisai mētė sniego grumulius, atsakė waiakas ir wėl pradėjo juoktiesi.

Dwi taworzeskos, po ilgam nesimatymui, susitinka ir pradeda kalbėti.

— Na, Mariuk, kaip tau sekasi?

— Negerai, Onute, labai negerai. Mano wyras tankiai musza. Bet tas manę sziek tiek ramina.

— Kodėl tai?

— Tēwas mano reikalawo, kad asz už Baltrus tekėcziau, taigi dabar tegul kenčia, kaip jis manę musza.

— Asz gal jus užtikrinti, kad wisada žinau, ką apie manę mislyta tas, su kuriuom kalbu.

— Tai turbūt tankiai dazino-te labai ne malonių daktų.

Isz Amerikos.

Baisi eksplozija.

SHAMOKIN, Pa. 2 d. Balandžio, išlėkė į padanges visos triobos parako krautuvės. Ant laimės, užmūstytų nepasirodė, nes laike eksplozijos visi darbininkai buvo namieje. Parako krautuvė buvo 5 mylių už miesto, bet visame mieste jautė smarkų oro sudrebėjimą. Treji namai, stovinti viena myliu nuo tos parako krautuvės, liko iš dalies sudardyti. Houn ir jo moteris liko sunkiai apkulti užgriuvusiame namuose. Dideli nuo 200 svarų akmenis pramūšė namų sienas. Laimė dar, kad žmonių neužgavo.

Dega girios.

Daugelyj vietų Pensylvanijoje dega girios, kurių niekaip negali užgesyti. Ugnis užgimė nuo kibirkštys išpuolusios ant išdžiūvusių samanų iš lokomotyvos kamino. Pirmiausiai uždegė girios kalnuose Nittany. Smarkus vėjas stumia ugnį nuo kalnų į klonis. Pulkai žmonių dirba prie gesinimo ugnies, bet ji suvaldyti nepasiseka.

Užsidegė girios ir netoli Seven Mountain, teipogi kalnuose Pocono ir Blue Ridge ir čia giriose ugnelės pridirbo labai daug blėdies. Pagirijų fermeriai bijosi, idant ugnis prie farmų neprisi-griebtų.

Protestai prieš didelius muitus.

Washingtono kongresas užgry Dingley bilių, pagal kurį muitai ant įgabenamų iš svetimų krasčių į Ameriką taworų liekasi padidinti ant 40—70% dartinųjų muitų. Kad prieš tokius muitus kelia protestus Europoj, kad jos laikraščiai rikalaui atlyginimo Amerikai, tai nežingeidu, nes ta per tuos muitus daug turi žudyti, ir daugelis jos išdirbimų su visu negalės į Ameriką ateiti. Protestus vienok kelia ir Amerikoje: pirmiausiai atsiantie į Washingtoną deputacija su protestu New Yorko prekejai, kurie tvirtina, kad per didelius muitus turės nupulti Amerikos prekyba; toliau jau deputacija atsiantie cigary dirbtuvių sawininkai. Ant galo, Springfielde, Ill. susirinko konvencija kastynių sawininkų, ant kurios teipogi nutarė protestuoti prieš naują muitų tarifą. Kastynių sawininkai sako, kad Amerika išveža anglų ant 13 milijonų tonų daugiaus, negu iš svetur atsigabena; uždėti dideli muitai priverčia kitas wiespatystes atlyginti tokiais jau muitais ir tasyk daugelis Amerikos kastynių turėtų paliauti darbą, prekės anglų nupulstų ir daug darbininkų atsirastų be darbo. Jau dabar kastynių sawininkai tariasi kaslinuk užmokesnio darbininkų. Rengiasi tą uždabj mažinti.

Pawasaris.

Szilti wėjai ir saulės spinduliai sutarpijo ant ašero Michigan ledus prie Mackinaw ir laiwei gali jau bėgioti liuosai iki žiurij Wangoshonee. Ažeras Huron liuosas nuo ledų iki Cheboygan. Nuo Cheboygan iki Mt Gulpis Point yra dar ledas, bet jau plonas; nuo čia wienok iki Wangoshonee dar storas ir čia laiwei negal dar bėgioti.

Balsios wetros.

GUTHRIE, OKL. Atėjo čia žinia, kad užkilusi baisi wėtra su wisu isznaikino miestelį Chandler, turintį 1500 gywentojų. Isz wiso miestelio užsiliko tik dwi triobos: Milchelo hotelis ir grosernė Grand Island. 50 žmonių likosis užmūstytų; sužeistų skaito 150, o terp jų yra dar diktai ir mirtiniai sužeistų.

Wėtros siautė teipogi daugelyj wietų Kansas. Mieste Florence, Kas. wėtra sugriovė daug triobų, teipogi pridirbo daug blėdies wietose Great Bend ir Wichita.

Wietoj Grandys, 20 mylių į pietus nuo Paine Bluff, Ark. užkilo smarkus sukurių ir ledai. Daugelis moterų likosi čia užmūstytų, dar daugiaus yra apkulti žukurys isz griovė daugumą triobų.

Miestą Topeką, Wis. atlamė smarki wėtra, kuri daugybę stogų nunesė, o tame ir stoga metodistų bažnyčios. 12

metų mergaitę, Bessie Roy, sugriebė sukurių ir iszkėlė ant 40 pėdų augstytį, bet paskui isz pailengwo nuleido ant žemės be jokiu sužeidimų.

St. LOUIS, Mo. Pereitą subatos dieną, wietose: Enos, Gorgorman, Eldred ir Columbiana siautė smarki wėtra. Columbianoj wėtra nuo pamatų nunesė geležinkelio stacijas, Enose užnesė wandenį ant telegrafo stacijas, isznaikino wisas telegrafo knigas. Ant geležinkelio iszwartė telegrafų stulpus ir sumėtė juos ant kelio teip, kad bėgantis trukis turėjo sustoti.

Twanai.

GRENVILLE, Mis. Wandens upėj Mississippi pakilo ir trijose wietose pragaužė sukastus, ant apsaugojimo aplinkinių laukų, damus, ir pridirbo labai daug blėdies. Dideli plotai meldilwne užstytų laukų yra isznaikytų.

Nebraskoj ir South Dakotoj teipogi dideli twanai. Wandens upėj James per wieną tik dieną pakilo ant 2 pėdų. Geležinkelio pylimai likosi paplauti ir todėl trukiai ne galėjo bėgioti. Tiltai wandens nuneszi. Upė Missouri pasikėlė ant 3 pėdų. Isz Wonsoucket ateina žinios, kad Joud Creek iszsiliėjo ant dwiejų mylių ir ušliejo Northwestern geležinkelio liniją.

Sziauriniame Texase smarkus lytus pagimdė twanus. Mieste Dalas wisos ulyczios wandens apsemtos.

Statė Colorado iszpuolė dideli sniegai ir potam užstojo szalčiai. Sniegas užklojo žemę ant 4 pėdų giliai.

Nelaimė ant geležinkelio.

SALT LAKE, UTAH. Pasidierinis trukas Oregon Shortline geležinkelio, bėgantis nuo čia į wakarų, netoli Malad stacijas, iszsoko isz rėlių. Lokomotywa ir keturi wagonai laimingai perbėgo per iszmirkusį kelio pylimą, bet wienas turistų wagonas ir du pulmaniniai apwirtė ir susidaužė. Wienas pasażierjus, koksai Kennedy isz Kansas City, likosi užmūstas, keturi sunkiai ir apie deszimts yra lengwiaus sužeisti.

PUTTSBURG. Netoli Woods Run nupulė nuo tilto ant upės Ohio taworinis trukas; lokomotywa ir 13 wagonų nupulė nuo tilto. Wienas isz / geležinkelio tarnų likosi užmūstas ir wienas sunkiai sužeistas.

Gaisrai.

CINCINNATI, OH. Užsidegė čia dideli trioba ant 4 ul., kurioje tilpo diwonų pardawinyčia George'o Otte; ugnis teip smarkiai platinosi, kad į umą laiką apėmė wisą triobą ir nuo čia persimetė ant Rosenbaumo drabužių pardawinyčios. Blėdį ugnies padarytų skaito ant kelių szimty tukstančių doliarų.

CHATTANOOGA, TEN. Didžiausia miesto trioba, teip wadinama "Richardson Building", su wisu sudegė. Gaisras užgimė nuo pečiaus apatiniose kabinose ir per elewatoriaus skylę iszspilatinio greitai po wisą triobą. Atbėgus ugnagesiams, degė jau wisa trioba. Prikėlė gywentojus augstutinių lubų ir jie wisi, iszsmo dwiejų, laimingai iszsigelbėjo. Sudegė čia: E. Boy, wienas isz turtingiausių aplinkinės gywentojų, Patton, garsus čia architektas. Sudegė apie 100 wisokių biurų ir 4 didelės krautuvės. Blėdį ugnelės padarytų skaito ant 400,000 dol.

WAYTON, OH. Užsidegė čia hotelis "Phillips House"; daugelis hotelių buwusių žmonių, besielgėdami, likosi sunkiai sužeisti, o wienas isz jų, John Bryan, turbūt turės nuo sužeidimų mirti.

New Yorko, szeto beprocių namuose ant Wards Island užgimė gaisras. 700 esančių čia beprocių atsirado dideliam pawojui, bet pasiekė juos wisus iszgelbėti.

Izdegė su wisu maudyti wietą Cambridge Springs, 15 mylių nuo Meadwille, Pa. Wiena žmogysta sudegė ugnyje. Blėdį ugnies padarytų skaito ant 200,000 dol.

Chicago woksiskas konsulus pranesė sawo randm, buk

esanti Chicagoj "Medical College" pardawinėja gydytojų ir daktarų diplomus. Woksiskas randas iszdavė įsakymą gerai daboti ir jeigu Wokietijos kas pasinaudotu isz tų diplomų, atimti juos ir nubaudim pawesti sudui.

Colorado Springs, Col. Strickler tunelyj, wakarinij dalyj Pikes Peak, 7 darbininkai užtroškwo nuo gazu. Du iszwilko jau su wisu negywas, penki likusieji turbūt teipogi ne iszgis.

Aplinkinėse Mont Vermont iszpuolė dideli ledai, kurie iszmusė daug besigananezių galwitių.

Isz darbo lauko.

MILLWAUKEE, Wis. 10000 darbininkų dirbančių unijonizskose alaus leidinyčiose pareikalawo 8 walandų darbo ant dienos, prie seno uždarb užmokesnio. Leidinyčių sawininkai rods ne atmetė tiesiog darbininkų reikalawymo, bet wieton to, pasiulė sawo iszlygas, kurių, kaip sako, darbininkai priimti ne nor. Kuom pasibaigs čia tarybos, dar nežinia. Darbininkai žada, jeigu jų reikalawymo neprisims darbawiai, pakelti sztraiką.

CHICAGO, ILL. sztraikas darbininkų cigary dirbtuwės Eugene Vollens & Co. pasibaigė. Dirbtuwė sutiko ant darbininkų reikalawymo ir pažada ant toliaus priimti prie darbo wien unijų darbininkus. 30 dalidžių ir murininkų dirbančių prie statymo namų ant kertės Clark str. ir Barry ave. prigulincijų Seymourui, paliowė dirbė užtai, kad namų sawininkas ne moka tiek, kiek užgry darbininkų unijai.

CLEVELAND, OH. 5000 prigulincijų unijas darbininkų, dirbančių prie triobų statymo, pareikalawo sutrumpinimo darbo laiko ant 8 walandų ant dienos, teipogi, idant prie darbo būtų priimami wien darbininkai prigulinti unijas. Namų tephoriai teipogi reikalawo 8 walandų darbo ir pakėlimo užmokesnio ant 30c. už walandą darbo.

Clearfield, Pa. Kalnakasių delegatai turėjo čia sawo susirinkim. Susirinkę nutarė protestuoti prieš numazinimą darbininkų uždabio, reikalauti įsikisimo szeto legislaturos ir nesutikimus darbininkų su darbawiais; nusprendė reikalauti atsakančių tiesų ant apgynimo darbininkų reikalų.

Wokietijos randas, ant paweisklo Prancuzijos ir tulų Anglijos waldybų Australijoj, parengia darbo biurus, kuriuose reikalaujantis darbo galėtu darsi, noti, kur ir kokių darbininkų reikalauja. Biurus tokius turės laikyti miestai. Biurai turės susirasyti wiens su kitu teip, kad wisada galima bus žinoti, kur reikalingi yra ir koki darbininkai.

CHICAGO, ILL. Darbininkams elektriskų dirbtuwijų likosi su mažintas užmokesnis; darbininkai dirbanti prie triobų statymo pranesė kontraktoriams, kad jie teipogi pakels sztraiką, jeigu kontraktoriai neiszpildys elektrikų reikalawymo.

Darbininkai dirbanti prie statymo triobų Hoffmann alaus leidinyčios, ant kertės Monroe ir Rockwell, teipogi tephoriai dirbanti prie statymo wisokių triobų, paliowė dirbė. Reikalauja jie sugrazinimo seno užmokesnio už darbą.

BUFFALO, N. Y. Nauja, kasitwėrusi elektriskų geležinkelio kompanija, "B. Traction Co", likosi užtirtintu ir neužligio pradės dirbdinti naujas linijas, prie ko keliszimtai darbininkų gaus darbą.

MILWAUKEE, Wis. Illinois Steel Company uždarė Puddling dirbtuwę, Bay View. 200 darbininkų per tai ne teko darbo. Kompanija nori mat sawo dirbtuwę perkelti į South Chicago.

Kastynės Avondale, netoli Wilkesbarre, Pa. ušliejo wanduo. Per ušliejamą kastynių dagelis darbininkų neteko darbo. Avondale dirbo daug lenkų ir lietuvių.

BELLAIRE, OH. Sawininkai dirbtuwės "Kinersille Iron Works", Benwoode, apgarsino, kad nuo 6 Balandžio dienos numazina darbininkų uždabj ant 10%. Čia dirba 500 darbininkų.

BOSTON, Mass. Darbininkai dirbanti cigary dirbtuwėse nutarė mokėti po 3 dol. ant suszelpimo be darbo esančių tos unijos darbininkų.

CLEVELAND, OH. Dirbtuwė winių H. P. Nail Co. likosi uždaryta, per ką keli szimtai darbininkų likosi be darbo.

Isz Lietuwiszkų dirwu AMERIKO.

Emigrantų namo reikaluose.

P. Zambukas "Vienybę" isz skaito, kad ant įrengimo emigrantų namo ir ant jo užlaikymo reiktų apie 3000 dol. pirmą metą; toliaus rods tai galėtu kaszuoti mažiaus. Emigrantų namai wienok, pagal tą iszskaitymą, ne atsako lietuvių reikalams.

Čia teipogi ne paskaitytas emigrantų maistas. Daugelis atkanka į Ameriką be skatiko, taigi atsitiks, kad wisada reiks keltą atkakusių maityti. 10 lowų, pagal mūsų nuomone, per mažai, nes kiekwienas Bremos arba Hamburgo laiwas lietuvių atgabena daugiaus; net į Baltimore atkankanti laiwei atweža daugiaus kaip 10, o jau į New Yorką atkanka kur kas daugiaus; jeigu mes parengtume mūsų namus tik ant 10 ateiwų, tai žinoma, į juos patektu tik tie, kurie pinigų su wisu neturėtu, turincius gi kiek pagriebtu žydai gaspadnikai; tokiu budu mūsų namai nuolatai reiktu maityti wien buterezius, turincius gi kiek pinigų, kaip lupų, teip ir luptu žydai. Kiek dabar widutiniszkai atgabena kiekwienas laiwas lietuvių, tikrai nežinau, bet ne tikiau, kad jų turėtu mažiaus 20; laiwei gi isz Bremos, Hamburgo ir Szletino; wadojančių daugiaus lietuvių, turbūt, kas sawaitė atkanka 4 arba 5, ne skaitant Baltimoreško Bremos laiwo, kurisai teipogi užeina į New Yorką ir čia dalį sawo pasażierių palieka.

Turint užtektinai pinigų ant įrengimo ir užlaikymo emigrantų namo per metus, galima juos rengti, bet reikia turėti gerai užtikrintą szaltinį aukų ir ant kito meto. Kitaip aukos galėtu silpnėti ir mes negalėtume toliaus palaikyti parengtų namų. Koks čia gal but nuolatinis szaltinis, asz ne apsimu spresti, nurodau tik, kad ant netikėtų aukų negalima namų užlaikymą remti. Lietuwiszkos draugystės galėtu teipogi prie to sziek tiek prisidėti, isz tikro tulio isz jų jau prisidėjo, bet wiagi tokių yra labai mažai. Antai Chicagoj yra diktai lietuwiszkų draugystei, kaip kitos isz jų ir gana turtingos, bet iki sziol dar wiagi ne wiena isz jų nepažadėjo ką nors aukauti ant emigrantų namų. Aukos paprastai aukautojams nusibosta. Taigi čia reiktu kokio nors szaltinio, isz kurio galima būtų sėti ant užlaikymo mūsų rengiamų namų.

Tuli sako, kad reikia iszrinkti kasierius, bet mums rodosi, kad iszrinktas kasierius pinigų ne padaugins, jeigu jų bus per mažai. Kalektoriai wisuose Amerikos kraszuose, kur tik lietuvių gywena, reikalingesni negu kasierius. Kasierius bus reikalingas tasyk, kada pradėsime namus rengti ir reiks pinigų rinkti nuo pasiažadėjusių. Dabar aukas renka wisos redakcijos, bet ir čia szwiezių labai mažai matyti.

PLYMOUTH, Pa. 23 d. Kowo, kastynėse Plymouth likosi sunkiai sužeistas užgriuvusių anglų lietuwy, Wines Newulis. Nugabeno jį į Wilkesbarres ligonbutį.

Protestas Minersvilles Lietuwiszkų moterų. Kunigas Matulaitis, 28 dienas Kowo, per sawo pamokslą teikė iszskirti Minersvilles lietuwiszkas moteris už paaukawimą 5 dol. 60c. ant naudos Tėwynės Mylėtojų Draugystės.

Mes, Minersvilles lietuwiszkos

moterys randame tą iszkeikimą neteisingu ir prieš jį protestuojame wisos, iszsmus wien Marg M., kuri nuo to atsisaikė.

Naudingumą Tėwynės Mylėtojų Draugystės pripažįsta ne tik Amerikos lietuvių; mūsų lietuwiszkų laikraščiai ją paremia ir ragina kuo daugiaus priu jos raszytiesi, todėl ir mes ne galėjome kureziomis pasilikti ant raginimo mūsų tėwiasinių. Ant naudos Draugystės aukauja ne tik lietuvių, bet ir swetimtaurcziai, taigi gėda but mums, lietuwiszkoms moterims ne jausti mūsų tėwynes reikalų. Į Tėwynės Mylėtojų Draugystę priguli ir kunigai, wienas isz sanarių literariskio komiteto yra kunigas, todėl ji negal but bediewiszkai. Mieriai draugystės yra platinti szwieša terp brolių ir seserų Lietuwioj. Argi toki mieriai gal but užginti? Ne, kas tą nori stabdyti, tuom paciu rodo, kad geidžia idant amžinai lietuvių tamsoje skęstu. Klausime mes, kodėl ne galima szelpti Draugystę tokiu turincizį mierius? Kame čia mūsų nusidėjimas?

Jeigu uždauktų "Tėwynės Mylėtojų Draugystės" nieko priešingą tikėjimui nėra, tai ją ne tik kiekwienas turi tiesą, bet priwal pagal iszgalę szelpti ir rupintiesi, idant ji kuo daugiausai gero galėtu atgabenti. Todėl tai ir mes ant jos naudos sudėjome 5 dol. 60c. Rods tai ne daug, bet jeigu wisos moterys teip jau kiek galėdamos duotu nuo sawos ir rinktu aukas, jau szįdien Draugystė twirtai galėtu stowėti. Reikia wien raginti prie aukų, o ne keikti už jų dawinėjimą.

MINERSVILLE MOTERYS.

Už szaltį straipsnį redakcija ant sawos atsakimo ne ima.

Naujas waistas nuo girtuoklystės waisų.

Kiekwienas žino, kad degtinė naikina žmogaus sweikata ir protą. Girtuoklis paprastai nustoja noro walgyti ir per tai silpninasi jo pajegos ir norai; to dar negalima pilwo skaudėjimai, ką apmalszina tik gėrymas degtinės; girtuoklis, ne turėdamas degtinės, jauzie ne ramupa, kol kokiu nors budu nesugriebs sawo numylėto gėrymo.

Daugelis buvo iszrasty waisų nuo tos ligos, bet wiagi jie ant galo pasirodė ne didelės wertes. Dabar wėl Peterburgo gydytojas, Dr-as Postnikow, užmanė ant gydymo girtuoklių wartoti naujų waisų, o tuom yra KUMIS, arba kumelės pienas - fermentuotas; daro jį wienok atsakančios dirbtuwės ir isz paprasto karwų pienok. Daktaras Postnikow pradėjo tą gėrymą wartoti prie gydymo girtuoklių ir tai su pasekme.

Postnikow iszasyk perkerta ligoniui wartojimą degtinės ir kitokių swaiginančių gėrymų, kurių wieton duoda kumies, kuriame yra teipogi 2-3% pienino spirito. Kumis, teip kaip ir degtinė, jeigu jo daug iszgeria, teipogi nugirdo, bet čia girtumas pereina po trumpam miegui ir ne gimdo teip wadinamos alkoholiozmo ligos; nors jo ligonis daugiausai iszgerta, jis ne atsilepia wodingai ant jo sweikatos, sugražina jam norą walgyti ir tai juo daugiaus jo iszgėrė, juo didesnis walgio noras atsiranda. Ligonį po trumpam wartojimui to naujo waiso paliauja kankinę pilwo skaudėjimai, kuriuos mažina pirma tik degtinės gėrymas ir įgauna jis twirtumą pasiprieszinti norui grįžti prie degtinės. Laiko ligoni namiej teip ilgai, kol tasai ne pames palinkimo prie sawo seno teip wodingai atsilepusio ant jo sweikatos gėrymo; kad tik tas palinkimas ne apsisiezkia, galima ligonį paleisti; bet jis wis gi tur szaltintiesi nuo seno draugystės, kuri galėtu jį wėl prie gėrymo degtinės pritaukti. Ligonis yra jau iszgydytas, bet wiagi ne apsaugtas nuo įpuolimo į tą ligą. Jeigu wėl į ją įpuola, reikia wėl griežtiesi to paties waiso. Antą kartą reikia laiką gydymo ir laikymo namiej paliginti dwigubai ir teip daryti prie kiekwieno atsinaujinimo ligos, taigi ilgiti laiką gydymo prie kiekwieno ligos atsikikimo.

Kumis rods ne pigus, bet jis

ne brangesnis už degtinę; wartodamas gi jį ne tik apsisaugoja nuo pikto degtinės įtekmes, bet dar pataiso tą, ką ana buvo pagadinusi.

Kiek kaszuoja kurę?

Kares gimdo tautų godumas teip, kaip daugumą proų suduose—godumas pawienių žmogystų; paprastai wienok lygiai laimėta karė, kaip ir laimėta prowa tankiausai nesugražina kasztų į laimėjusiam, o jau apie kitą pusę, nėra nė kalbos. Karė neiszpasa kytai daug kaszuoja.

Ką galėtu kaszuoti ateinanti didelė karė Europos tautų, iszskaitė prancuzas Jean Renier. Užlaikymas kareiwio kaszuoja widutiniszkai po 3 frankus ant dienos. Apart maitinimo kareiwų, kaszuoja teipogi užlaikymas arklų, patronai ir t. t.; jeigu tik pusė tinkancijų į kariauną tarnawusių kariumenų ant sudrutinimo armijos į kare isztraukusios būtų paszaukta, tai užlaikymas jos kaszuotų widutiniszkai kas dieną po 46000000 fr. kiekwieni isz szesčių didžiųjų Europos wieszpatsyčių, arba po 276 000000 fr. kasdien wisoms szeszioms, ne skaitant mažų, kurios galėtu teip jau but į kare įtrauktos, arba nors priwerstos teipogi sztraukti sawo kariszkas pajėgas. Jeigu gi paskaityti ir tas mažasias, tai rengiama karė Europos wieszpatsyčių kaszuotų jau 800000000 fr. kas diena. Jeigu daleisti, kad karę pabaigs, wieną mėnesį ir jeigu bus įtrauktas tik pusė wisų Europos kariszkų pajėgų, tai ir teip jau jį kaszuotų 10000000000 frankų; įtraukiant gi wisas pajėgas, kaszuotų dusyk daugiaus, arba 20 miliardų frankų. Negalima wienok laukti, idant į wieną mėnesį galėtu wisas pasibaigti, todėl užkilusi karė, suėstu daug didesnius turtus, negu čia padauta. Iszskaityme wienok paduoti tik kasztai užlaikymo kariaunos, bet ne prikalkyti kasztai isznaikinti turtų ne imancijų karę dalywum gywentojų, paskacius gi tuos, pridėjus neapdirbtus laukus, sustojimą dirbtuwijų ir užmūstus žmonis, iszpuls dwigubai tiek. Taigi galima sakyti, kad užgimusi Europos tautų didelė karė, per 1 mėnesį, kaszuotų tiek, kiek yra aukšinių ir cidabrinų pinigų ant wisos mūsų paswietės.

Nusikaltelių waikai.

Tirinėjamai mokslincijų apie palinkimus waikų nusikaltelių, daryti wisokiuose mūsų žemės kraszuose, parodė, kad waikai nusikaltelių daug didesnį turi palinkimą prie pikto, negu waikai kitokių tėwų. Ant to pasirėmė mokslinciai jau seniaus nusprendė, kad pikto jie neiszsimokina, bet prie jo palinkimą apturi kaipo palaikus nuo sawo tėwų, taigi kad dalis tėwų budu ir palinkimų pereina ant waikų. Tokius tirinėjimus neseniai darė D-ras Marszand ant nusikaltelių waikų esančių Peterburge, tokių waikų prieglaudas namuose. Čia teipogi pasirodė, kad palinkimas prie pikto terp nusikaltelių waikų yra kur kas didesnis, negu paprastai terp waikų buwa. Teip paweikslan, piktumas terp nusikaltelių waikų yra 34% didesnis, negu paprastai terp waikų buwa, paprastai piktoji buwa 14%, taigi terp nusikaltelių waikų tokių yra jau daugiaus kaip dusyk tiek; toksai skirtumas jau ne gal pasitaikyti, bet tur jį gimdyti kokios nors priezasty; neramumas, nepasigaudinimas sąlygomis terp nusikaltelių waikų yra 10%; terp kitokių waikų tas bewiek su wisu neapsisiekia. Palinkimas prie wagystų terp nusikaltelių waikų yra 21%, terp nenusikaltelių 12%; nepaklusnumas terp nusikaltelių waikų yra 47%, terp kitokių gi 28%. Kad isztirimai Marszando yra teisingi, pripažino p. Dorli, sanarys tiesdarystos ministerijos, kurisai tirinėjimu to dalyko jau nuo seniai užsiima. Panaszius tirinėjimus kituose kraszuose daro jau nuo seniai; palinkimą prie pikto nusikaltelių waikų pirmiausiai patėmyjo Italijoj ir čia tai tirinėjimus pirmiausiai daryti pradėjo; dabar dar tą jau wisur,

kaip antai Prancuzijoj yra diktai tirinėjimu to klausymo užsimančių mokslincijų. Wisi tie tirinėjamai isztikro parodo, kad nusikaltelių waikai wisur didesnį turi prie pikto palinkimą, negu waikai kitokių tėwų.

Swetimi Balsai.

"Wilensky Wiestnik" ką tik užbaigė sawo ilgą straipsnį po wardu: "Rymas ir Lenkija". Kaslink kalbos diemaldystoj Lietuwos bažnyčiose, Wilniaus Oržewskio laikrasztis sako, kad joje nėra wietos lenkiszkai.

"Kaimiečiai, sako tasai laikrasztis, susirinkę ant prekwietų net ir Wilniuje, terp sawos kalba baltgudiszkai arba lietuwiszkai; tik su kunigais jie stengiasi kalbėti lenkiszkai ir tai ant tiek, ant kiek tą kalbą pažįsta".

"Kągi čia kalbėti apie kokį ten "lenkiszką tautiszką bažnyčią"? Iszpažintojai Rymo-katalikiszkos bažnyčios Maskolijoj juk gal but ir grynai maskoliszkai žmonės ir wokiečiai, italijonys ir sanariai kitokių tautyszkųjų. Kokių budu galima juos werseti wartoti lenkiszką kalbą? Žinoma, kad Rymokatalikiszką bažnyčią turi užlaikyti lotyniszką kaipo paprastą diemaldystos kalbą; kaslink gi pridėjimo maldų, pamokslų, tai tos turi but atliekamos arba kalbamos wietinėse krasztokalbėse, bet nusprendimas apie tą kalbą turi paeiti ne nuo kunigo, wyskupo, arba Rymo kurijos, bet nuo augstesnės maskoliszkos administracijos. Bet kad dėl užemimo kunigų wietų gal trukti atsakančiai tinkancijų upatų mokancijų lenkiszkai arba lietuwiszkai, mokiniesi gi nieks ne priwal, todėl pridėjimo maldos, pamokslai, manifestai ir t. t. tur but atliekami maskoliszkų kalboj. Tą kalbą, kaipo kalbą wiespatystės, priwal mokėti kiekwienas pawaldinys, o ant jos iszsimokinimo wieszpatsytė parengia mokslaines wisokių tipų".

Isz to matyti, kad Wilniaus meszlinnagis Orzewski nepasiga nędina tuom, kas jam suteikta, bet norėtu kiski sawo meszlins nagus ir į žmonių maldas bažnyčiose. Spresti apie maldos kalbą nieks maskoliu administracijos ne szauks, kadangi jį atsizymi wien sawo neteisybėmis, nesiszauks čia ne prie karę, kurie teipogi neteisingi kaip ir jo tarnai. Žnagus besimeldžiantis bažnyčiose kreipiasi su praszymu ne prie maskoliszkų neteisingų su sutersztais nuo neteisybių nagais karę, bet prie augstesnio ir teisingesnio waldono—todėl carai joku budu ne gal turėti tiesos kisztiesi ir maldos reikalus. Caras gal reikalauti, idant žmonės siųsdami prie jo praszymus, kurių neprileidžia prie jo tankiai jo paties tarnai, raszytu maskoliszkai bet ne turi jau nė jokios tiesos kisztiesi ir žmonių praszymus siuncziamus prie Diewo. Bažnyčios yra ne carų meszlina, bet Diewo namai; čia žmonės turi tiesą kalbėti toj kalboj, kokią jiems mielaisia, o ne toj, kokios geidžia pasileidę despotai ir jų tarnai. Todėl ant "Wilensko Wiestniko" reikalawymo galima tik atsakyti: szelauk isz bažnyčių su meszlizuotais nagais wisoki carai ir jų tarnai; čia ne juos wietai! Bandė maskoliszkai paslemėkai kiski sawo parwinus nagus į maldos reikalus gimnazijos Mintaujos, Liepojaus ir Palangos, bet nepasisekė, nepasisekė dar labiaus bažnyčiose. Kaip wietai tokio įsikisimo butu bar di didesnis nekentimas maskoliszkų paslemėkų ir juos ir mūsų krasztą atsintusią carų. Nori persitiktinti, tegul bandi!

Rasi

Ant trukio geležinkelio NICKEL PLATE No. 2 iszwažiojancio isz Chicago 9:20 wal. wakare, D. L. & W. įtaisė miegijojo wagoną. Tas wagonas bus pikabinatas terp trukio No. 2. pribuwancio į New Yorką ant antros dienos 7:30 walandu ryto. Szis pagerinimas prasidės nuo pandedelio, 12 Balandžio. Tai yra pridezckas prie NICKEL PLATE ir WEST SHORE geležinkelio.

Kurie turi reikalus waziuoti tuom kelin, teiks isziszaukti asabiezkalį arba per rasztą prie J. Y. Calhan. Generaliszkio Agento 111 Adams st., Chicago, Ill., o gaus wisą reikalingą informaciją.

ISZ WISUR.

Laikraštis „Wolin“ praneša apie sėkmingą bjaurių žmogūdybę. Pas apsigyvenusius Resetelovkioj, Poltawos gub., naslę Kulitową, užėjo jaunas bernukas, kuris pirma pas pasimirusį jos vyrą tarnavo ir pradžioje į nakvynę. Jį priėmė ir pawalgdydino. Ant rytojaus wisi anksti sukilo prie darbo. Gaspadinė ir jos 17 metų tarnaitė sėdo prie wintelio ir pradėjo werpti, o svecias pasprazę kirwio, nes kaip sakė, norys suolį pataisyti. Atlikęs darby, jis su kirwio drožė gasdanei tiesiog į galwą, kuri nuo smugio ir puolė ne gywa; paskui sudawė kelis kartus tarnaitę ir kaip tik ta puolė, žmogūdybs tikėdamas, kad ir tą užmuszė, griebėsi prie naslės pakawoni, bet juse rado tik 25 rubl. Žmogūdybs paėmęs pinigų, nujė tiesiog pas sawo sužiedoutinę. Atėjusi policija nuo atgawintos tarnaitės dažinojo, kas yra užmuszėjas, taigi ji ir suėmė. Baisiai sukawota tarnaitė ant rytojaus pasimirė.

Kaime Pawlisz, netoli Kremeneczugo, Poltawos gub., Maskolijoj, plėšikai iszpjowę wisą žydą Warszawskio szejmyną, susidanciją isz penkių upatų. Wienose nedideliose nameliuose gyweno naslė Warszawskienė ir 4 suaugusios jos dukters. Naslė turėjo kromelį 10 d. Kowo, pas Warszawskienę uždawo koksa jos giminaitis. Atėjęs prie namų ir rades duris užrakytas, ir kada ant jo baladofimo nieks ne atsiliepė, suprato, kad čia kas ne gero atsitiko. Nubėgo jis greitai į sztarzinos kanceliariją, atsiwėdė uriadniką ir kėlė žmonių. Atėjė iszwertė duris ir sztai ką rado: wiename kambaryj prie stalo ant grindų gulėjo papjautos dvi wyresnės dukters; miegstubėj gi, ant lowos, teipogi papjautos dvi jaunesnės. Ant papjautų merginų surado ženklus sužagimo. Wisos namuose pakawonės, szėpos, stalčiai buwo iszkraustyti. Kas tą bjaurių žmogūdybę papildė, iki szioz ne galėjo tikrai susekti.

Maskolijoj daro dabar bandawones su nauju iszradimu, pramintu anti-tarano, paskirtu ant apsaugojimo laiwų nuo susidawymo, susimusus jiems ant juriu. Laiwų labai daug susidawo prie tokių susimusimų. Čia paminėsim wien apie paskendimą Brems garlaivio „Elba“, prie ko priegrė diktai lietuwij. Anti-taranas yra tai sujungimas elastiszkų paduszkų, kurias praitais prie garlaiwio nosies. Prietaisai ta sujungta su kapitono tiltu ant laiwu; užtenka tik, atsiradus laiwui pawojui, paspausti guziką, o poduszkos uždengia laiwu nosį teip, kad susimusus su kitu laiwu nėra nė jo kio pawojaus ir silpniausias laiwos pakencija smarkų susimusimą ir ne pagenda. Iszradimas toksai labai buwo reikalingas. Anti-tarani gal apsaugoti laiwu nuo susidawymo ne tik susimusus jam su kitu, bet ir su plaukinejanciais ant juriu lediniais kalnais.

Dideliuose Pietinės Maskolijos miestuose neiszpaskaitai placiaziai iszskieriojo plėšimais ir wagystos, wisai teip kaip yra Amerikos miestuose; wakarais ne galima be rewolwerio ant ułyczios pasirodyti. Ekaterinoslawe į namus turtingo žydo, Oranowskio, kuris neseniai su sawo motere iszwaziawo į Kijewą, 3 d. Kowo įsiweržė naktį 7 apsimaskawę plėšikai. Įėjo į waikų kambarį, kur žydas laikė pinigų. Čia jiems betruisiant apie žydo kasą, waikai miegant lowne pakėlė riksmą. Plėšikai pagazdinė rėkiančius peiliais ir tie nu tilo. Kasą isz waikų kambario jie isznėsė į kitą; bet tuom tarpu pawudo 17 metų tarnaitė ir atėjo pažiūrėti, kas kambariuose darosi. Plėšikai szoko prie jos, pirmą sužagė, paskui drožė jai su kuciumi į galwą ir kaip ta puolė ant žemės, jie tikėdami, kad tarnaitė ne gywa, iszmėtė ją laukan. Čia wienok ji atgawaliawo ir priiszkaukė kaimynus, bet kol tie sukilo ir paszkaukė policiją, plėšikai jau, suwuodę pawojų, iszineszdino.

Peterburge ant sztrikarių tarnawo, kaip kontrolerius, koksai G. Dumetali atgal jis aptuėjo palaikus kokių ten pasimirusio sawo giminaičio, isz wisio 200,000 rublių. Gawęs pinigų, jis apleido sawo wietą sztrikarių kompanijoj ir pradėjo teip linksmai gywenti, kad į metus, isz 200,000 rublių palaikų ne liko nė kapeikos. Pabaigęs pinigų, jis

wėl pastojų kontroleriumi į sztrikarių kompaniją, bet į koki laiką, wėl, po kitam pasimirusiam giminaičiui, gawo 60000 rublių; su tais į umą laiką atsitiko tas pats, kas su pirmutiniiais palaikais. Dabar ansai laimingas palaikejas wėl tarnauja kaipo sztrikarių kontrolis ir gauna algos po 50 rublių ant mėnesio ir tuom pasigandėdina.

Niekur gal daugiau Europoj nėra tiek plėšizkų, kaip pietinėj Italijoj ir Maskolijoj ant Kaukazo: čia tankiai terp plėšizkų ir maskolizskų waldzių atsitinka smarkus, kruwini mušiai. Netoli Džewat, 8 plėšikai užpuolė ant wieno kaimo. Užpuolė kaimo gywentojai dawė žinią pawieczio wirszinjui. Tasai surinkę policijantus ir susodinę juos ant arklių, leidosi ant pagelbos plėšizkų užpultam kaimui. Tie užmatę pagelbą, stengiasi pabėgti, bet policija su pawieczio wirszinjui juos prisiwijo, jie ir stoji musų, kuriame wien isz plėšizkų likosi užmusztas, du paszauti ir wienas paimtas; keturi gi pabėgo. Isz policijos pusės wienas užmusztas ir wienas paszautas.

Isz miesto Rowno, Woliniaus gub., raszo: Parengtoj čia rando spirito krautuwej, darbinjakas, Powylas Żurzik, ant paliapiu uždėwetoj krautuwej, maskolizskų caro tarnų, turėjo per pilti spiritą. Nuo kylančių isz statinės spirito garų žmogus mat pasigėrė. Krautuwej prižiūrėtojas, didėdamas, kad darbinjakas gėrė rando degtinę, o kad, kaip maskolai sako, rando sawastis ne gal ne sudegti, nėsuskę wadenjui, gal į wogti wien caro numylėtu urėdnikai, nusprendė tuojuos pawartyti pasigėrusį nuo rando degtinės darbinjaką. Pawarymas buwo atlikas teip karzstai, arba kitaip sakant, teip maskolizskai, kad Żurzik, žmogus netiwrtos sweikatos, ir atidawė prie to sawo dwasią, taigi pasimirė.

Wakarinių Prusų provincijoj, Marienwerdero apskritij, atsiwuwo rinkimai parlamento pasiuntinio. Pirmiausiai likosi iszrinktas wokiety Holtz, bet kad jo ne pripažino randas, turėjo altsilikti antri rinkimai ir per tuos likosi iszrinktas lenkas Jaworski. Besiskirstant rinkėjams, geležinkelio trukio wagone, mokintojas Guenther ne gražiai atsiliepė apie naujai iszrinktą lenką deputatą. Tas atsiliepiamas teip įpykino lenkus, kad jie szoko prie Guenthero, jį užmusė ir kuną iszmėtė laukan per wagono langą.

Iszseinantis Brazilijoj lenkiskaz laikraštis „Gazeta Polska“ praneša apie szitokį atsitikimą netoli italijonų kolonijos Angelina. Wienas italijonas dirbo prie perpylmo wyno isz didelės statinės, pasilenkė ties statine, bet besiwierzianti nuo wyno garai teip jį apswaigino, kad žmogus įpuolė į wyno statinę ir tai galwa žemyn. Po walandai tik kiti patėmyjo, kad prie statinės nėra darbinjko; pažiūrėjo į widurį ir rado ten plaukinėjantį kuną įpuolusio italijono; atgawinti jį buwo jau negalima.

Mieste Bendine, Pietinėj Lenkijoj, 8 kaliniai wietinio kalinio suriszo sargų ir užrakino jį wiename kambaryj ir paėmė nuo jo raktus, paleido wisus čia esančius kalinius. Paskui susirinkę suraiszijo wisus kalinij tarnaujancius, paweržė jiems szobles ir iszbėgo isz kalinio. Iszsiliusawę isz raiszezių kalinio tarnai pasikwietė kazokus ir leidosi wyti pabėgėliu. Prisiwijo juos apie 20 wiorstų nuo miesto, su kazokų pagelba ir suėmė.

Laikraštis „Ostasiatische Lloyd“ praneša apie didelę nelaimę atsitikusią mieste Fucz—Žol, Činiezių kraszte. Laike teatraliszko parodymo trukio kerosininė liampa ir nuo degančio kerosino užsidegė scenos grindys. Didėsės dury, susirinkę žiūrėtojai, buwo uždarytos. Pasirodžius ugnelei, wisi susirinkę pradėjo grustiesi per dwejas szalines duris ir jas užkimszo. Beweik wisi žmonės atėjo ant teatro sudegę, isz 40 aktorių iszliko tik keturi, bet ir tie sunkiai apdege.

Peterburge, prie daktarų psichiatrij ir akademijos profesorui, hypnotizerius Feldmann parodė wieną ligonę, 32 metų moterszkę, kurią iszgydė nuo isterijos, reumatizmo ir nuomariawo, wadamas prie to ne kokius nors atliekių waistus, bet tiesiog palie

pimą. Ligonė sirgo apie 7 metus ir kreipėsi prie wisiokų gydytojų, bet tie negalėjo pagelbėti. Gydytojai parodytą ligonę isz tikro pripažino už iszgydytą.

Pagal maskolizskas tiesas, jeigu pesztynės susimuszė du teip žmonės, jie gal terp sawęs susitaikyti ir sumuszės kitą, gal but paliuosuotas nuo bausmės; bet jeigu kas sumuszė kareiwį, ar tai tarnaujantį, ar tuom tarpu paleistą, toks ne gal but nuo bausmės paliuosuotas, nes kareiwis yra rado sawastis. Tokiuose atsitikimuose apie bausmę sprendžia kareiwizskos waldžios.

Iki szioz raupus laikė už ne iszgydomą ligą. Ant paskutinio wienok susirinkimo Peterburgo gydytojų draugystės, daktaras Sziperowicz atsiwėdė wieną raupą apimtą, kurį jam pasisekė su wisu iszgydyti, pritaikant prie gydymo szawaginįj aliejų. Sziperowicz iszreiskė, kad wadotamas tą waistą, jisai jau ne wieną raupuotą ligonį iszgydė.

Mieste Blagowieszczensk, Rytinėj Siberijoj, neseniai likosi suimtas cizelas plėšizkų pulkas; sanariai tos wagilių draugystės, apsitaisę kaip policijantai, waikszozių po činiezių apgywentą miesto dalį, darė kratas krautuwej ir žinoma, prie to sawinosi sawi wisiokius taworus newa uždraustus; jeigu juos paliko, tai prekejas turėjo jiems gerai užmokėti.

Atėjus geležinkelio trukiai į Helsingforsą, ant stabdymo prietaisų užtėmyjo priezalusį žmogų ranką, matomai ką tik nuo gywo žmogaus ntrauktą. Pradėjo tirinėti tą atsitikimą ir susekė, kad netoli statijos Normis trukis perwaziawo einantį žmogų, taigi nuo jo ir pilipo prie stabdymo prietaisų ntraukta ranka, kuri paskui ir priezalo.

Mieste Žitomire, ant upės Kamenkos, susirinko 12 skalbėjų skalbti skalbinius. Beskalbant wanduo iszardė damą nuo wandenio maluno ir užliejo skalbėjas. Keturius isz jų prigėrė į kunus nuneszė wanduo. Skalbiniai wertės 2000 rublių, skalbėjų ant kranto sukrauti, toipogi pražuwo: ir juos wanduo nuneszė.

Pereitą metą, ant jurių susidawė isz wisio 1813 žėglinių laiwų, terp jų buwo: 224 anglizski, 135 norwegizski, 156 amerikonizski, 67 prancuiziski. Garlaiwų pražuwo 190, o tame skaitliu 110 anglizskų ir 11 prancuiziskų. Prie to pražuwo teipogi ir daug žmonių.

Kastyšnės Borsig, Prusų provincijoj Szlezijoj, atsitiko smarki gazų eksplozija, kurios 6 darbinjakai likosi ukumsti, teipogi pats kastyšnių sawinjakas ir chemikas, nuo eksplozijos užsidegė wisos kastyšnės; ugnies iki szioz ne užgesino.

Kits wėl ginkluotų pulkas įsiweržė į kaimą Džerli, ir pradėjo szaudyti teip, kad wisi gywentojai turėjo pasikawoti po triobas. Plėšikai pagriebė wieno kaimo gywentojus 14 metų dukterį ir jį su sawim nusiwėdė.

Mieste Lizbonoj, Portugalijoj sostapilėj, dirbtuwėj degančių medegų atsitiko smarki eksplozija, kurios 20 darbinjakų likosi užmusztų, sužeistų gi yra daug daugiau, o dar terp jų yra mirtinai sužeisti.

Warszawoj, sztabe kapitonas gwardijos, maskolpalaiskis Werchowcew, ant ułyczios užpuolė ant inžinieriaus Nagorny'e ir sunkiai jį su szoble apkawojo.

Ant filologiszko fakulteto Kijewo uniwersiteto yra isz wiotik wienas studentas ir dėl to 1 studento 20 profesorių skaito lekcijas.

Mieste Baku, ant Kaukazo, sudegė trys walywo petrolėjas dirbtuwės; sudegė čia ir 500000 pudų petrolėjas.

Anglizskas garlaiwys „Gronator“, ties Boa Vista, Portugalijos pakrantėse, susidawė ir paskendo, prigėrė ir 3 nuo jo jurinjakai.

GEOGRAFIJA

ARBA

MOKSLAS APIE ŽEME.

I DALIS.

Pagal prof. Archibaldą Gelkie ir kitus.

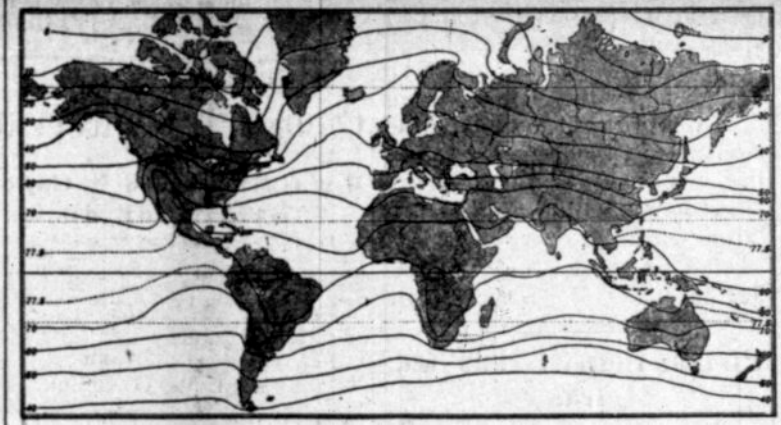
Ant parodymo kaip skirstosi sziluma ant mūsų žemės pawirsziaus, garsus, gywenės pradzioj szio amžiaus, mokslincius, wokiety Humboldt, užmanė ant žemlapio sujungtį bruksnių visas vietas turincias wienokią widutiniszką metų temperaturą. Tokiu budu gauname eiles bruksnių wadinamų izotermiszkais arba tiesiog izotermų. Jeigu metinė widutiniszką ant žemės temperatūra pawitu wien nuo geografizskos platumos arba, tiesiog sakant, nuo tolumos vietas nuo ekwatoriaus, tai izotermos arba bruksniai jungianti vietas turincias wienokią metinę widutiniszką temperaturą bėgtu paraleliszkai su ekwatoriumi, taigi bėgtu jos drauge su paralelėmis geografizskos platumos.

Užtenka wienok žvilgtelėti ant žemlapio su izotermomis ant persitikrinimo, kad widutinė metinė temperatūra ne paima wien nuo geografizskos platumos, bet ir nuo kitokių priezasczių.

Jeigu kokių nors vietoje mūsų žemės puskulkio izotermiai pakyla toliaus į sziaurius, tas rodo, kad turbut tas sziaurines vietas kas nors szildo. Pietiniame wėl puskulkij pasisukimas izotermų į sziaurius, taigi ekwatoriaus link, reiskia, kad tos vietas turi, dėl kokių nors priezasczių, szaltesnį orą. Priezasty tokių užsisukimų izotermų yra visokeropos; swarbiausios isz jų priezasczių yra szitos: a) greitesnis įszilimas ir atszilimas kietžemių, sulyginant juos su jūremis; b) vėjai ir c) sziltos ir szaltos jurių srovės.

Izotermiszkai bruksniai sziaurinio žemės puskulkio turi dvi vietas užsisukimo tų bruksnių į sziaurius ir dvi vietas užsisukimo į pietus, taigi ekwatoriaus link; tie užsisukimai juo didesni, juo arčiau polių bus tėmyjamos izotermos.

Užsisukimai izotermų pietinio žemės puskulkio yra mažesni, negu sziaurinio ir tai todėl, kad pietinis turi daugiaus jurių užlaikancijų wienodumą temperatūros, sziaurinis turi daugiaus kietžemių. Terp 68—70° sziaurinės geografizskos platumos, Siberijoj, apie Verchojanską, yra plotas, kurių widutinė metinė temperatūra yra—18° C. (0° F.) Ta vieta yra szalčiausia ant musiszkio žemės puskulkio ir ji yra kaipi poliui szalcio. Bruksnis augszciausios widutinės szilumos 36° C. (80° F.) apjuosia žemę kaipi diržu aplink; tas yra teip wadinamas szilumos ekwatorius. Szilumos ekwatorius, teip kaip ir szalcio poliūs, nesutinka su žemės arba geografizsku ekwatoriumi ir ne bėga su juom drauge, bet szilumos ekwatorius yra toliaus į sziaurius nuo geografizskoj, jo widuris bėga į sziaurius ans 10°, Afrikioj ant 15°, ties oceanais gi ant 4—5° geografizskos platumos; tas paima nuo to, kad sziauriuose daugiaukietžemių negu pietiniuose nuo ekwatoriaus krasztuose, kur wandenių daugiaus. Didžiausios geografizskos platumos tas diržas didžiausių karszių pasiekia widuriuose Afrikos ir Amerikos; wakarinės Afrikos pakrantėse ir ties Didžioju Oceanu jisai daug siauresnis; tas paima nuo szaltos oceanio srovės tuose krasztuose.

Widutinės wienok metinės temperatūros kokios nors vietas dar neužtenka ant sprendimo apie klimatą tos vietas. Szalta žiema ir karsza wasara gal duoti tą pacią widutinę temperaturą, kaip ir szilta žiema ir widutiniszkai szilta wasara. Todėl tai ant, sprendimo apie klimatą kokios nors vietas, reikia surinkti žinias apie temperaturą, arba kitaip sakant, apie szilumos daugumą visokiose metų dalyse.

Dėl to tai, pagal Humboldtą nurodymą, daro izotermiszkus žemlapius dėl visu kieturių metų dalių, arba nors dėl wasaros ir dėl žiemos. Prie to elgiasi teipjau, kaip ir darant metines izotermas, t.y. sujungia bruksniais visas vietas turincias wienokią temperaturą wasaros laike ir tokias jau vietas žiemos laike. Pirmutinius wadina izotermiszkais bruksniais arba izotermis, antras gi izochimenais. Dėl dar aizskenių tirinėjimų daro izotermas kiekvieno mėnesio.

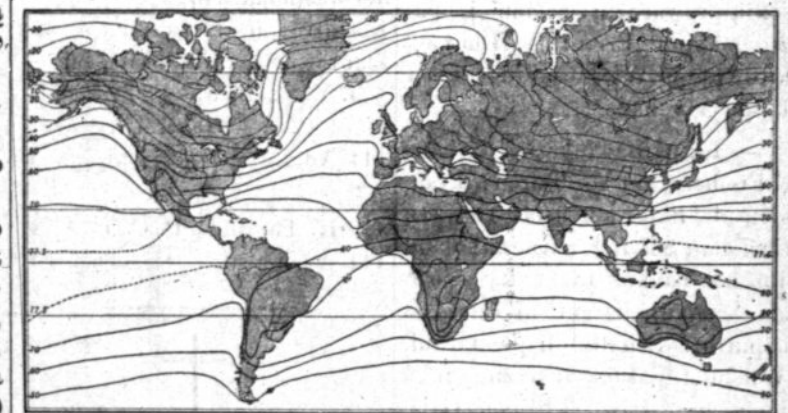
Pirmutinis isz žemiaus patalpintų žemlapių rodo metų izotermas, antras gi — izotermas Sausio trečias gi, ant kurio parodyti izotermiai Liepos mėnesio, taigi wasaro laike. Szilumos laipsniai ant jų parodyti pagalwatojamą wien Amerikioj ir Anglijoj Fahrenheito termometru. Europoj beveik visur tankiausiai wartoja, ypacz gi moksliszkose dalykuose, turint 100° Celciaus termometrą. Idant kiekvienas galėtų lengwai supaisyti parodytus szilumos laipsnius, mes talpiname čia paweisklą visur wartojamų termometrų. Ant to paweisklo kiekvienas lengwai suras kiek laipsnių ant wieno termometro atsako kitam. Taigi isz parodyto čia paweisklėlio kiekvienas pats lengwai suras laipsnius wartojamus teip Europoj, kaip ir Amerikioj.

Pažiūrėję ant paweisklėlio, ant kurio yra izotermiai Sausio, arba kitaip sakant izochimenai, matote, kad jie dar labiaus iszklypę ir iszsiarę negu metiniai izotermiai. Ir čia sziauriniai iszklypimai tų bruksnių ir jų užsisukimai yra ant Atlantiko ir ant Didžiojo Oceanio. Pietiniai gi widuriuose kietžemių — Azijoj ir Amerikioj.

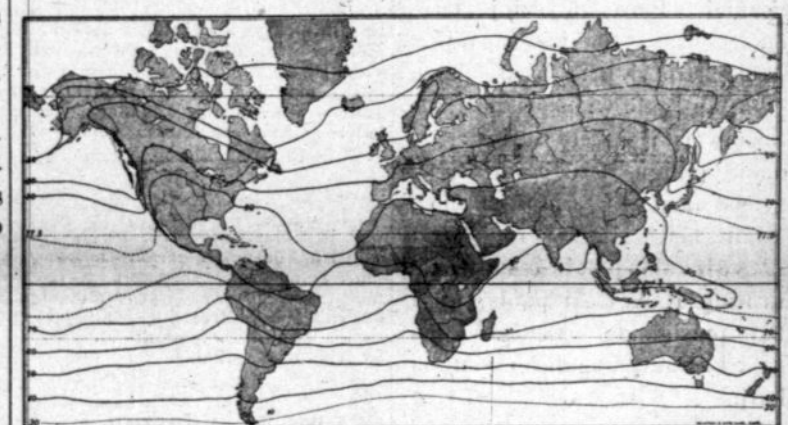
Izotermiai turint 0° C. (32° F.) laipsnių Sausyje yra wakarinės Norwegijos pakrantėse, bėga terp 67—70° geografizskos sziaurinės platumos, paskui nusileidžia žemyn ir perkerta didesnę Europos dalį beveik iszilgai meredijoną. Paskui užsisuka į rytus, perkerta Krimą ir besileisdami vis į pietų szalį, pasiekia ant rytinių Azijos kietžemių krasztų 37° geografizskos platumos; padaro jie tokiu budu didelę alkunę,

arba įlinkimą, besileisdami nuo wakarinių Europos krasztų juo labiaus į pietus ir rytinę Aziją nusileidžia iki 33° skirtumo.

Sziaurinėj Amerikioj ir Azijoj, po 60° geografizskos platumos (po ta platumą yra Peterburgas), temperatūra Sausio turi—30° C. (—20° F.); Sziaurinėj gi Szkoctijoj (wakarinėj Europoj) + 4° C. (+39° F.). Didžiausias szaltis Sausio mėnesij ant sziaurinio žemės puskulkio yra Siberijoj, apie Verchojanską, kur widutinė to mėnesio temperatūra yra—49° C. (—50° F.). Didžiausia sziluma Sausyje yra ant Pietinio žemės puskulkio, ji pasiekia ant Pietinėj Amerikioj 31° C. (90° F.); teip, kad skirtumas tarp žemiausios ir augszciausios Sausio temperatūros ant viso žemės pawirsziaus pasiekia net 80° C. Ant pietinio žemės puskulkio izotermų įlinkimai pasirodo pakrantėse Pietinės Amerikos. Tas paima nuo skirtumo saulės szilumos, taigi nuo įkaitusios žemės (Sausis Pietinėj Amerikioj yra szilčiausias mėnesis) ir nuo szaltos Peruansizkos oceanio srovės, tekancios nuo szaltų pietinio poliaw krasztų.

Visai priezingsai yra su Liepos mėnesio izotermiais: jie neturi tokių alkunių ir užsisukimų kaip Sausio izotermiai, bet turi visai priezingsas, wienok visi tie įlinkimai Liepos mėnesij kur kas mažesni už įlinkimus žiemos izotermų, arba kitaip izochimenais wadinamų; jos turi įlinkimus sziaurių link widuriuose kietžemių Azijos ir Amerikos ir pietų link ties oceanais—ką lengwiausiai nutėmyti pagal Liepos izotermą 15° C. (60° F.). Liepos izotermiai neturi teip didelių įlinkimų prie polių, kaip Sausio izotermiai, užtai terp tropikų, arba apie ekwatorių parodo dvi vietas, kuriose temperatūra augsztesnė, taigi kur sziluma didesnė negu kokių nors kitoje vietoje ant viso žemės pawirsziaus. Ant žemiaus paduoto paweisklėlio matote izotermą užimančią Arabiją ir Afrikos widurį; čia karsztis didžiausias, pasiekia 35° C. (90° F.) arba ir dar daugiau. Kita wėl karsztio vieta yra Kalifornijoj.

Isz bėgimo Liepos mėnesio izotermų mes galime spręsti, kad jų alkunės ir visoki įlinkimai paima daugiausiu nuo isziskirstymo szilumos ant žemės pawirsziaus laike szaltų mėnesių. Kadangi wasaros temperatūra kietžemių widuriuose tik truputį didesnė negu ties oceanais, temperatūra gi laike žiemos, priezingsai, daug augsztesnė ties oceanais, negu ties kietžemėmis, tai aizsku, kad skirtumas tarp Sausio ir Liepos mėnesių, arba, kitaip sakant, metinės amplitudos turi būt ties oceanais ir arti jų mažesnės negu ties kietžemių widuriais. Isz tikro tas teip ir yra.

Didžiausias skirtumas szilumos tarp wasaros ir žiemos mėnesių, arba, kitaip sakant, metinės amplitudos didžiausias yra kietžemių widuriuose, todėl tai ant žemės yra, ypacz kietžemių widuriuose, kontinentaliszkas klimatas; taigi čia žiemos szaltesnės, bet užtai wasaros karsztesnės ir jūrinis klimatas, oceanų pakrantėse ir ant salų; čia žiemos daug lengvesnės negu kietžemių widuriuose, bet užtai ir wasara ne teip karsza. Mes kalbėjome jau, kad didžiausias skirtumas tarp žiemos ir wasaros oro, taigi didžiausias metų amplitudos yra Rytinėj Siberijoj apie Verchojanską ir apie Jakucką.

Pažiūrėsim dabar, kokią įtekę turi toksai szilumos ant mūsų žemės pawirsziaus paskirstymas ant užklojancios žemę atmosferos.

Oro spaudimas.

Jau paminėjome, kad oras szildamas iszsiskecia, užima didesnį ruimą negu budamas atszalusiu, todėl tai szildamas stojasi lengvesniu ir kyla į wirsų. Priezingsai yra ausztant orui; nuo szalcio jis susitraukia, stojasi tirsztazniu. Oras turi sawo sunkumą ir spaudžia visokius daiktus tą spaudimą galima iszmieruoti su pagelba prietaisais barometru wadinamos. Ar įszilimas oro atsiliepia kokių nors budu ant jo spaudimo, ar atsiliepia tasai ir ant barometro parodymo?

Jeigu oro įszilimas atsiliepia ant barometro parodymo, tai tokiu budu ir parodymai barometro per dieną turi persimainyti, nes kaip žinome, per dieną oro temperatūra persikeicia: jis tai nuo saulės szilumos įszyla, nusileidus saulei wėl atausza. Pradėkime tēmyti barometrą. Pasirodo, kad parodymai barometro persimaino. Garsus mokslincius, Humboldt, pirmiausiai patėmyjo, kad karsztuose krasztuose gywasis cidabras barometro dudelėj per dieną tai pakyla, tai nusileidžia, tai wėl pakyla, taigi kad barometro parodymai mainosi ir tai teip, kad isz barometro galima net spręsti be laikrodžio, kokia yra walandai: apie 4 walandą ryto gywojo cidabro stulpas berometre stovi žemiausiai; paskui jis isz palengwo nuolatai kyla iki 10 walandai ryto ir potam wėl iki 4 walandai po pietų puola. Nuo 4 walandos po pietų iki 10 wakarų wėl kyla, o nuo 10 wakarų iki 4 ryto wėl puola žemyn.

(Toliaus bus)

